

УДК 338.631

В. В. Грищук,

М. Ф. Плотнікова,

кандидат економічних наук, доцент

СТАН ТА СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Розвиток міжнародної економіки є досить важливим питанням в наш час. Становлення і розвиток зумовлені появою низки передумов як на національному так і на міжнародному рівнях. Формування міжнародних економічних відносин завжди відбувалося під впливом певних факторів. На даний момент цими факторами можна вважати: поліпшення інвестиційного клімату; розширення процесів регіональної економічної інтеграції; зростання значення міжнародних корпорацій; формування всесвітньої інфраструктури міжнародних економічних відносин та багато інших.

Вивченням стану та сучасних особливостей формування міжнародних економічних відносин займалися такі вчені як: Бабін З.П., Градобітова Л.Д., Черевань В.П., Рум'янець А.П., Романенко Л.Ф. та інші.

Метою завдання є визначення факторів та стану сучасних особливостей формування міжнародних економічних відносин.

Почнемо наше дослідження з самого визначення. Міжнародні економічні відносини — відносини, які виникають та існують між людьми з різних країн із приводу виробництва, обміну і споживання товарів, послуг та ідей на основі міжнародного поділу праці, в умовах безмежності людських потреб і обмеженості ресурсів [1–2]. Сучасні МЄВ є системою економічних зв'язків, які характеризуються: виходом за межі національних господарств; взаємодією фізичних і юридичних осіб, держав і міжнародних організацій; визначеністю форм; різними рівнями глибини існування, функціонування, здійснення [3–4]. На розвиток сучасної міжнародної економіки впливає багато факторів таких як; культурні, політичні та національні інтереси; криза світової фінансової системи; екологічні проблеми; медичні проблеми; демографічні проблеми та інші. Розв'язання цих проблем має дуже важливий вплив на формування системи міжнародної економіки, оскільки передбачає об'єднання з цією метою виробничих, науково-технічних, трудових ресурсів та фінансових засобів країн світу. Всі ці перелічені фактори об'єктивно впливають на формування та розвиток міжнародної економіки як цілісного соціально-економічного організму [5, с. 217].

Усі суб'єкти світової економіки взаємодіють між собою через систему міжнародних економічних відносин, що на практиці утворюють механізм функціонування світового господарства [6–7]. Світове господарство та міжнародні економічні відносини знаходяться в логічному та тісному й історичному зв'язку. Сучасні міжнародні економічні відносини є складовою світового господарства, вони являють собою систему відносин економічного взаємозв'язку і взаємозалежності національних господарств. Міжнародні економічні відносини відображають ринковий характер національних економік.

Однією з особливостей сучасних міжнародних економічних відносин є інтернаціоналізація господарського життя. Вона має два рівня: макрорівень та

© Грищук В. В., Плотнікова М. Ф., 2016

мікрорівень. На макрорівні інтернаціоналізація полягає в розширенні та поглибленні світових господарських зв'язків за рахунок підвищення міжнародної мобільності факторів і результатів виробництва. На мікрорівні інтернаціоналізація являє собою процес залучення фірми до міжнародних операцій, якому притаманний переважно стадійний характер. Зазвичай вирізняють три основних етапи: 1) початковий, 2) локальної ринкової експансії, 3) транснаціональний. Для кожного етапу характерними є не лише специфіка завдань і значущість зарубіжної діяльності, а й відмінності в орієнтації вищого менеджменту. Слід відзначити тісний взаємозв'язок між формами МЕВ. Історична первинність міжнародної торгівлі у сучасних МЕВ врівноважена значенням, динамікою та масштабами розвитку інших форм. На практиці досить важко провести чітку межу між різними формами МЕВ, тому в літературі є інші підходи щодо класифікації форм реалізації міжнародних економічних відносин. Так, наприклад, торгівля технологіями може виділятися як самостійна форма МЕВ. Інші автори формою МЕВ вважають міжнародні валютні відносини. Щодо останніх, то необхідно загострити увагу на особливому значенні світової валютної системи для розвитку сучасних відносин між країнами. Сучасні валютні ринки, валютні відносини перетворились із суто обслуговуючих товарні операції та операції руху капіталу у самостійну форму МЕВ [7, с. 31–33].

Міжнародні економічні відносини характеризують спосіб і характер взаємодії всіх країн світу в сфері економічного співробітництва, розвитку і переплетення торгівельних, виробничо-технологічних, валютно-фінансових зв'язків. Зростаюча глобалізація світової економіки, ускладнення і взаємопереплетіння господарських процесів спонукають до пошуків нових шляхів і засобів щодо збереження національних інтересів на світовому ринку [8–9]. Посилення міжфірмової та міждержавної конкурентної боротьби за ринки збуту і джерела сировини обумовлює необхідність кооперації як фінансових, так і виробничих зусиль територіально суміжних країн, що дає можливість заощаджувати на митних зборах, уникати додаткових витрат виробництва. Інтеграційні процеси, які спочатку розвивалися в кількох регіонах світу, нині вже охопили практично всі континенти та призвели до утворення різноманітних регіональних і субрегіональних торгово-економічних блоків, більшість з яких проголошує своєю кінцевою метою вихід на інтеграційну стадію економічного співробітництва. Саме тому в умовах ринкової трансформації економіки посилюється увага до сфери міжнародних економічних відносин як до системи господарських зв'язків між національними економіками окремих країн, відповідними суб'єктами господарювання, як до особливої форми діяльності, що базується на міжнародному поділі праці.

З політекономічної точки зору міжнародні економічні відносини є важливим сегментом загальної системи економічних відносин з приводу виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ і послуг. Вони здійснюються через участь їх суб'єктів в міжнародному поділі праці. МЕВ мають ряд специфічних рис, які формують і специфіку механізму міждержавних господарських зв'язків. По-перше, ця специфіка визначається масштабами міжнародного ринку. Саме тому в сучасних умовах має місце досить відчутний, часто визначальний вплив міжнародного ринку на національні економіки. По-друге, ринковий механізм МЕВ більш досконалий порівняно з національними ринками. Це обумовлено головним чином більш високим на ньому рівнем економічної обґрунтованості і об'єктивності системи ціноутворення. До речі це і обумовлює той факт, що ціни світових ринків товарів і послуг часто є базовими при формуванні цін в національних економіках. По-третє, менша

маневровість факторів виробництва, використання в обміні національних валют країн-учасниць, значна віддаленість продавців і покупців обумовлює безперечні особливості ринкового механізму МЕВ в порівнянні з національним.

Список джерел (References)

1. Авдокушин Е.Ф. Международные экономические отношения: Учебное пособие. – М., 1996.- 226 с.
2. Ширай В.И. Мировая экономика и международные экономические отношения: учебное пособие / В.И. Ширай. – М. : Издательско- торговая корпорация «Дашков и Ко», 2003, – 528с.;
3. Диденко Н.И. Международная экономика / Н.И. Диденко. – Ростов : Феникс, 2007. – С. 784.
4. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України. Підручник. - Київ : КНЕУ, 2003. – 465 с.
5. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.В. Міжнародні економічні відносини : Навч. посіб. – К. : Знання – Прес, 2002. – 405 с.
6. Міжнародна економіка : Підручник / Г. Климко, В. Рокоча; Ред. А. Румянцев; Київський нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – К. : Знання - Прес, 2003. – 447 с.
7. Семенов Г. А. Міжнародні економічні відносини: аналіз стану, реалії і проблеми : Навчальний посібник / Г. А. Семенов, М. О. Панкова, А. Г. Семенов; Мін-во освіти і науки України, Гуманітарний ун-т" Запорізький ін-т державного та муніципального управління". – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 231 с.
8. Липов В. Міжнародна економіка : Навчальний посібник / Володимир Липов; М-во освіти і науки України, ХНЕУ. – Харків : ВД "ІНЖЕК", 2005. – 406 с.
9. Плотнікова М.Ф. Інвестиційний менеджмент хлібопродуктового підкомплексу / М.Ф. Плотнікова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2012. – №4. – Т.1. – С. 144–148.

Одержано 15.11.2016